

M.A. (SANSKRIT) Semester - 4 (CBCS) Examination
April/May-2023 (OLD COURSE)
VEDANG: NIRUKTA ADHYAYA 7, PNINIYASIKSA(CORE)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧	(અ) નીચેનામાંથી કોઇપણ બે પુર્વાવર સંદર્ભ સાથે સમજાવો.	(૦૭)
Q-1	(A) explain with the reference to context any two of the following. ૧) તા: ત્રિવિધા: ઋચ: । પરોક્ષકૃતા પ્રત્યક્ષકૃતા : આધ્યાત્મિક્યશ્ચ । ૨) અગ્નિ: સર્વા: દેવતા: । ઇતિ તસ્મોત્તરા ભુયસે નિર્વચનાય । ૩) અથ એતાનિ આદિત્યભક્તિનિ । ૪) મહાભાગ્યાત્ દેવતાયા એક આત્મા બહુધા સ્તૂયતે ।	(07)
પ્રશ્ન-૧	(બ) નીચેનામાંથી કોઇપણ બે શ્લોકોનો આવશ્યક વિવરણ સાથે અનુવાદ કરો:	(૦૭)
Q-1	(B) translate the following any 'two' shlokas with necessary explanation. ૧) યેનાક્ષરસમાન્માયમધિગમ્ય મહેશ્વરાત્ । કૃત્સં વ્યાકરણં પ્રોક્તં તસ્મૈ પાણિનયે નમઃ ॥ ૨) માધુર્યમક્ષરવ્યક્તિ: પદચ્છેદસ્તુ સુસ્વર: । ધૈર્યં લય સમર્થં ચ ષડેતે પાઠકા ગુણા: ॥ ૩) અર્ધમાત્રા તુ કણ્ઠસ્ય એકારૈકારયો ભવેત્ । ઓકારૌકારયોર્માત્રા તયોર્વિવૃત સંવૃત્ ॥ ૪) શંકર: શાઙ્કરીં પ્રાદદ્વાક્ષી ધીમતે । વાઙ્મયેભ્ય: સમાહત્વ દેવી વાચમિતિ સ્થિતિ: ॥	(07)
પ્રશ્ન-૨	(અ) નીચેનામાંથી કોઇપણ બે શબ્દોનાં યાસ્ક અનુસાર નિર્વચન આપો.	(૦૭)
Q-2	(A) explain any two word's yashka of the nirvachan. ૧) જાતવેદસ્ । ૨) ગાયત્રી: । ૩) હવિર્ભાજિ: । ૪) વિરાટ્ ।	(07)
પ્રશ્ન-૨	(બ) નીચેનામાંથી બે છંદ-લક્ષણ-ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.	(૦૭)
Q-2	(B) define any two meters of the following and explain. ૧) મન્દાક્રાન્તા । ૨) સ્ત્રગ્ધરા । ૩) વિયોગિની । ૪) આર્યા ।	(07)
પ્રશ્ન-૩	યાસ્કે સ્વીકારેલા નિર્વચનના સિધ્ધાંતોની સિદ્ધાહરણ ચર્ચા કરો.	(૧૪)
Q-3	Discuss with illustrations the principles of etymology accepted by yaska. અથVI/OR	(14)
પ્રશ્ન-૩	પાણિનીયશિક્ષાયા: પ્રમુખવિષયા: ।	

- પ્રશ્ન-૪ સંસ્કૃત છંદશાસ્ત્રનાં છ પ્રત્યયનો ટુંકમાં પરિચય આપો. (૧૪)
Q-4 Sanskrit Chanda shastra in six pratyay any of the following. (14)
અથવા/OR
- પ્રશ્ન-૪ 'શિખરિણી' અને 'સ્ત્રગ્ધરા' છંદ-લક્ષણ-બંધારણ-ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
Q-4 'શિખરિણી' and 'સ્ત્રગ્ધરા' Chand give struts and examples of any meters of following.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઇપણ બે પર ટુંકનોંધ લખો. (૧૪)
Q-5 write short notes on any two of the following. (14)
- ૧) તત્કો વૈશ્વાનર: ।
 - ૨) દણ્ડક: ।
 - ૩) દૈવતકાણ્ડ: ।
 - ૪) પુષ્પિતાગ્રા ।
